

TOPOGRAPHISCHE EN GEOLOGISCHE BESCHRIJVING

VAN EEN GEDEELTE VAN

SUMATRA'S WESTKUST,

DOOR

ogier
iederik
arius
R. D. M. VERBEEK,
MIJNINGENIEUR.

~~~~~

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1883.

verdamping, aanleiding gaven tot eene eenigszins belangrijke vorming van looderts. Het onderzoek werd echter, na uitgraving van de twee spleten, niet verder voortgezet, daar het gebleken was dat het zilvergehalte van den loodglans zeer gering is, en de hoeveelheid loodglans in ieder geval te gering was, om aan eene ontginning in deze verafgelegene, en moeielijk te bereiken streken te kunnen denken.

8. *Aardolie.*

Alleen van theoretische waarde is het voorkomen van enkele dropfels bruine, dik vloeibare aardolie in mergelschiefers der 1^e Etage Eoceen bij het dorp Kolloq. Daar de schiefers veel vischafdrukken bevatten, is het waarschijnlijk dat deze aardolie van dierlijken oorsprong is. Technische waarde bezit dit voorkomen natuurlijk niet.

9. *Zwavel.*

De twee werkzame vulkanen onzer kaart, de Merapi en de Talang, leveren slechts zeer weinig zwavel. Enkele fumarolen bij den krater C van den Merapi zetten aan de oppervlakte een dun beslag af van gelen zwavel en een weinig rooden zwavelarsenik, de hoeveelheid is echter zeer gering.

Op den top van den Talang, vindt men tusschen de twee diepe spleten een vlakker gedeelte, waar, dicht bij elkaar, 3 fumarolen, een klein meertje en 2 zwavelvelden liggen. (Zie het carton van den top). Deze zoogenaamde zwavelvelden zijn kleine gedeelten van de oppervlakte, waar vroeger door zwaveligzuur- en zwavelwaterstofhoudende dampen (solfataren) eene fijne zwavel is afgezet, die men nu, vermengd met geheel ontleeden, zachten, witten andesiet en asch, samen gebakken vindt. De zwavel is dus niet zeer zuiver, en witachtig geel van kleur, de hoeveelheid is ook tamelijk gering. In de zuidelijke kraterspleet vindt men op sommige plaatsen van den oostelijken wand ook aardachtige zwavel, waartusschen hier en daar fraai gele zuivere zwavel voorkomt met kleine zwavelkristalletjes.

Voor eene ontginning is de hoeveelheid zwavel, zoowel van den Merapi als van den Talang, veel te gering.

10. *Bronnen.*

Van de in hoofdstuk VI opgenoemde warme bronnen wordt alleen

het water van de ijzerhoudende bron Sasapan Badaq, in het dal der Antokkan-rivier gelegen, met graagte door de rhinocerossen en andere dieren, gedronken. Verder worden verscheidene van de warmere bronnen als badplaatsen door de inlanders gebruikt, die aan reumatiek lijden, of met huidziekten en allerlei soort zweren behebt zijn.

11. *Bouwmaterialen.*

Verschillende gesteenten der Padangsche Bovenlanden zouden een uitmuntend bouwmetaal opleveren, en zeker als zoodanig gebruikt worden, indien het dure transport eene ontginning van de gedeeltelijk ver afgelegen gesteenten niet in den weg stond.

Voor eene ontginning zouden vooral in aanmerking komen: het grofkorrelige marmer van de Koeantanrivier bij de grot te Moeka-Moeka; de bruine kalksteen met bolronde Schwagerinen van den Boekiet Bessi, die gepolijst eene fraaie marmersoort oplevert, en vele andere fijnkristallijne kalksteen. Vele granietsoorten, diabazen en gabbro's zouden fraaie voetstukken voor beeldhouwwerken, standbeelden etc. opleveren, maar hun gebruik als zoodanig zal op Sumatra wel steeds uiterst beperkt blijven. Voor gewoon bouwmetaal zijn die eruptiefgesteenten echter meestal te hard, en daardoor te duur in de bewerking.

De grijze kalk van Kamang bij Fort de Kock is bij het oprichten van enkele gebouwen te Fort de Kock gebruikt voor neuten.

Evenzoo wordt te Padang voor neuten zeer veel gebruik gemaakt van den grijsgroenen diluvialen andesiet tuf, die aan de overzijde (zuidzijde) der Padangrivier voorkomt. Bij de genie is dit bouwmetaal bekend onder den naam van „Padangsch groensteen”.

De kalksteen bij Kamang, die van den berg Kapoer Sada bij Tandjoeng, van den berg Ambatjang bij Padang Pandjang, en van enkele andere plaatsen, wordt gebrand, en levert eene zeer goede metselspecie.

de zeer onbeduidende hoeveelheid aardolie hebben geleverd, even als dit met den mergelschiefer in de nabijheid van Kolloq, tusschen Soengei Doerian en Telaweh, het geval is, alwaar ook eene kleine hoeveelheid aardolie van animalen oorsprong voorkomt.

4. Bronnen.

Bron bij Kotta Baroe. Bij Kotta Baroe, aan den overkant der Mahirivier, in het stroomgebied van het zijtakje Tassam, borrelt op een paar plaatsen water op, dat, volgens het zeggen der inlanders, zout is. Ik heb het geproefd, maar kon er geen duidelijk zouten smaak aan waarnemen; het schijnt echter ijzerhoudend te wezen. Door de beesten wordt dit water gretig gedronken. Talrijke vogels ziet men daar nederstrijken, en des nachts komen ook groote viervoetige dieren, onder anderen rhinocerossen, hier het water nuttigen, van welke gelegenheid gebruik gemaakt wordt om jacht op deze dieren te maken.

Staalbron in de Kapoer Gadang. Wanneer men de fraaie kloof van de Kapoer Gadang opvaart, dan komt men, minder dan 1 kilometer ver aan eene plaats, waar, aan den linkeroever, een fijn straaltje water uit de zandsteen sput. Dit bronnetje ontstaat door regenwater, dat door den zandsteen heensijpelt, op zijn weg ijzerzouten in oplossing medevoert, daar de zandsteen veel ijzer bevat, en dan beneden in het dal der Kapoer Gadang uit de zandsteen te voorschijn komt.

Het is een heerlijk frisch, zeer helder en sterk ijzerhoudend water, dat in versterkende eigenschappen waarschijnlijk niet voor vele beroemde »staalwateren» behoeft onder te doen.

Rondom de bron heeft zich een bruine korst van ijzeroxydhydraat afgezet.

5. Zandsteen.

De graniet van Soeliekie is te verweerd; de diabaas te hard, en de tertiaire gesteenten meestal te zacht om voor bouwmaterialen geschikt te zijn. Alleen de fijne en harde kwartzandsteen der 2° eoceene étage zouden hiervoor in aanmerking kunnen komen. Die zandsteen zijn ook gebruikt voor slijpsteen, maar voldeden niet zeer goed, daar ze vrij snel en ongelijkmatig afsleten.

BATAVIA, 27 October 1880.
